

Psikoloji

Kurtar Bizi Baba!..

Örneklerini yakın geçmişte de görebildiğimiz gibi, seçmene ölüm korkusu aşlamak, karizmatik maço liderlerin seçim zaferlerini kolaylaştırıyor. New York'taki Skidmore College'dan psikolog Sheldon Solomon ve ekibi bu hipotezlerini denemek için 95 üniversite öğrencisine "öldükten sonra ne olacağını düşünüyorsunuz?"

gibisinden endişe uyandırıcı soruları yanıtlamalarını istemişler. 95 kişilik bir başka grubaysa, yaklaşan sınavları konusundaki düşüncelerini yazmaları söylenmiş. Daha sonra, her iki gruba da üç politikacılarının kampanya vaatlerine oy vermeleri istenmiş. Politikacılardan biri, ülkenin yüceliğinden ve kötülüğe karşı

kazanılacak zaferden dem vurmüş. Biri kişiler arasındaki işbirliğinin erdemlerini vurgulamış, sonuncusuysa konuşmasını belirli hedeflerin gerçekleşmesi üzerine odaklamış. Kampanyasını hedefler üzerinde kuran aday, her iki grubun da çoğunluk desteğini kazanmış. Ancak, ölüm konusuna yönlendirilen seçmenlerin %30'u onların karizmatik lidere atarken, kontrol grubunda tercihlerini bu aday lehinde yapanların sayısı ancak %4 olmuş. Araştırmacıların *Psychological Science* dergisinde yayımladıkları makalelerinde vardıkları sonuç, "terör yönetimi" kuramını destekler nitelikte: Gerçek ya da hayal edilen ölüm korkusuyla karşılaştıklarında insanlar korkularını saldırgan tutumlar takınarak ve güçlü liderler seçerek yatıştırıyorlar.

Science, 17 Aralık 2004

Alternatif Gerçek

Zaman zaman hepimiz şu duyguya kapılmışızdır: "Rüya diye hatırladığım şu sahneler, o kadar gerçekçi kurgulanmıştı ki, öyle detaylar vardı ki, öyle 'hayattandılar ki', bunlar rüya olamaz; bunları mutlaka geçmişte bir zaman yaşamış olmalıyım. Oysa biliminsanları şimdi hayal edilen şeylerin nasıl sahte anılar yarattığını belirlemiş bulunuyorlar.

ABD'deki Northwestern Üniversitesinden araştırmacılarca kurgulanan bir deneyde, manyetik görüntüleme tarayıcısı içinde yatan deneklere bir dizi sözcük gösterilmiş ve bunları hayal etmeleri istenmiş. Bu sırada sözü edilen cisimlerin yarısının resimleri de çok kısa süreyle gösterilmiş. Daha sonra da deneklere rasgele bir dizi halinde resimlerini gördükleri, yalnızca hayal etmelerini söyledikleri ve ne resimleri gösterilen ne de hayal etmeleri istenen bir dizi kelime rasgele sözlü olarak okunmuş. Denekler yanlış olarak yalnızca hayal ettikleri cisimlerin fotoğraflarını gördüklerini "hatırladıklarında", görüntü oluşturmakla ilgili beyin bölgelerinin yüksek ölçüde hareketlendiği gözlenmiş. Araştırmacılar, bu bölgelerce oluşturulan zihinsel görüntülerin, beyinde daha sonra görülmüş cisimler gibi algılanan izler bıraktıklarını söylüyorlar.

Scientific American, Aralık 2005

Kumar, Uyuşturucu Gibi

Kumarcıların da bu tutkuları için tıpkı uyuşturucu bağımlıları gibi şiddetli açlık ve doyum hisleri bildirdiklerini dikkate alan araştırmacılar, her iki grubun da benzer zihinsel anormallikler taşıyıp tanımadığını belirlemek istemişler. Hamburg Üniversitesinin Tıp Merkezi'nden nörolog Christian Büchel, 12 kumar makinesi tutkunu ile 12 normal kontrol denegine basit bir kumar oynatırken işlevsel manyetik rezonans görüntüleme cihazıyla beyinlerini incelemiş. Deneklerden istenen kapalı iki iskambil kağıdından birini seçmeleri. Kırmızı ya da siyah kağıt çekmelerine bağlı olarak bir euro kazanıyor ya da kaybediyorlar.

Büchel, kazananların beyinlerinde sinyal iletici dopaminle yönetilen beynin ödüllendirme sisteminin temel yapılarından biri olan ventral striatum kan akışının hızlandığını belirlemiş. Ancak görülmüş ki, kumarbazlarda bu hızlanma daha az belirgin. Bu da kumarbazların ödüllendirme sisteminin daha yavaş çalıştığını bir ifadesi. Sonuç, kumarbazların beyinlerindeki ödül sistemindeki yetersizliği karşılamak için kumara başlayıp zamanla bağımlı hale geldikleri tespitile örtüşüyor. Texas Üniversitesi Tıp Merkezi'nden bağımlılık araştırmacısı psikiyatrist Eric Nestler, bulguları, uyuşturucu bağımlılarının giderek daha az "ödül" duygusu aldıkları için giderek daha yüksek doz kullanmalarına benzetiyor.

Science, 21 Ocak 2005